

Styrelsehandling nr. 9a
Datum 2021-06-02
Diarienummer 2021-0146

Handläggare
Anna Staxäng
Telefon: 031-773 7552
E-post: anna.staxang@framtiden.se

Remiss – Yttrande över förslag till Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2021–2026 (Dnr:0355/20)

Förslag till beslut

Styrelsen för Förvaltnings AB Framtiden:

1. Att tillstyrka förslaget till program med de synpunkter som framgår av bolagets remissvar.

Sammanfattning

Förvaltnings AB Framtiden har ombetts att lämna ett yttrande till Stadsledningskontoret avseende förslag till *Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2021–2026*.

Kommunstyrelsen beslutade 2019-12-11 att ge stadsledningskontoret, tillsammans med social resursnämnd, i uppdrag att ta fram ett nytt program för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet i staden.

Bolaget ställer sig generellt positiva till förslagen i programmet.

Svar ska lämnas till Stadsledningskontoret senast 10 september 2021.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Bolaget gör bedömningen att de mål och strategier som förslag till det nya programmet innebär ligger inom bolagets ordinarie uppdrag. De strategier där bolaget föreslås få ett utpekat ansvar bedöms till stor del rymmas inom koncernens insatser i beslutad strategi för utvecklingsområden och inom den beredskap koncernen har för ökade driftskostnader och investeringar för genomförandet av strategin.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Bedömning ur social dimension

Bolaget bedömer att de mål och strategier som programmet innehåller kan bidra positivt till ökad framdrift i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i staden. Bolaget gör också bedömningen att uppföljningen av programmet möjliggör en mer

samlad bild av det arbete som görs inom stadens bolag och förvaltningar och på sikt vilket resultat som uppnås inom programmets målområden.

Samverkan

Ärendet har inte varit föremål för samverkan.

Expedieras

Stadsledningskontoret, stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se (dnr:0330/20)

Bilaga

Förslag till Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2021–2026.

Datum

Underskrift

Namnförtydligande

.....

Terje Johansson

VD och koncernchef

.....

Anna-Karin Trixe

Stabschef

Ärendet

Förvaltnings AB Framtiden har ombetts att lämna ett yttrande till Stadsledningskontoret avseende förslag till *Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2021–2026*.

Kommunstyrelsen uppdrog 2019-12-11 till stadsledningskontoret att, tillsammans med social resursnämnd, ta fram ett nytt program för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet i staden. Kommunstyrelsen beslutade 2021-03-31 att skicka stadsledningskontorets förslag till trygghetsskapande och brottsförebyggande program på remiss.

Svar ska lämnas till Stadsledningskontoret senast 2021-09-10.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen uppdrog 2019-12-11 till stadsledningskontoret att, tillsammans med social resursnämnd, ta fram ett nytt program för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet i staden. Kommunstyrelsen beslutade 2020-08-19 om inriktning för programmet vilken innebar att programmet ska fokusera på direkt trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete och inbegripa trygghet, säkerhet och stadsmiljö samt både social och situationell prevention. 2021-03-31 beslutade kommunstyrelsen att skicka stadsledningskontorets förslag till trygghetsskapande och brottsförebyggande program på remiss.

Syftet med programmet är att förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser i den gemensamma kraftsamlingen för att öka tryggheten och att minska brottsligheten i staden. Syftet är att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt arbete som anpassas till samhällsutvecklingen och bedrivs samordnat och kunskapsbaserat mot aktuella läges- och problembilder.

En utgångspunkt i framtagandet av programmet har varit den centrala lägesbilden avseende trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete i Göteborgs Stad. I lägesbilden har samtliga nämnder och styrelser redogjort för sitt arbete och vilka utvecklingsbehov de ser föreligger. Uppföljningen av lägesbilden redovisades till kommunstyrelsen i samband med årsrapporten och styrelsen för Förvaltnings AB Framtiden fick informationen om koncernens lägesbild i samband med styrelsemötet 2021-02-09.

Bolagets bedömning

Stadsledningskontoret har i sitt remissutskick bett att få in hur berörda remissinstanser ser på ett antal på förhand utskickade områden och har som stöd för arbetet utarbetat en remissmall för ändamålet. Framtiden har valt att lämna sina synpunkter/kommentarer enligt nedan i stadsledningskontorets mall.

Göteborgs stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program – remissmall

Instruktion: Eventuella kommentarer skrivs i de vita rutorna. Bedömningarna kan med fördel innehålla konkreta förslag.

Nämnd/styrelse/råd/myndighet/organisation	Förvaltnings AB Framtiden
--	---------------------------

Besvaras av alla remissinstanser	
Fråga	Kommentar/bedömning
Hur ser ni på de problem som programmet adresserar?	Bolaget delar till stora delar de problembeskrivningar som förslaget innehåller. Avseende problembeskrivningen under målet: <i>Minska otryggheten till följd av rädslan för att utsättas för brott</i> ser bolaget ett behov av att komplettera/addera vardagsbrottsligheten och livskvalitetsbrott såsom tex. klotter, skadegörelse och inbrott. Koncernens erfarenhet från både forskning (bl a Broken Windows-teorin) och från Gårdstensmodellen är att den här typen av brott har stor påverkan på den upplevda tryggheten. Avseende problembeskrivningen under målet: <i>Minska risken för brott i specifika miljöer/situationer</i> anges att stadens myndighetsutövning är en plats som utnyttjas för ekonomisk brottslighet. Här skulle beskrivningen kunna vidgas så att en större del av stadens verksamhet innefattas, tex lokal- och bostadsuthyrning. Även verksamheter som inte är myndighetsutövande kan utnyttjas för ekonomisk vinning eller för att få tillgång till resurser.
Tydliggör målen riktningen för stadens gemensamma insatser?	Bolaget bedömer att målen på en övergripande nivå tydliggör inriktningen för arbetet.
Hur ser ni på strategiernas genomförbarhet och relevans utifrån de behov och de utmaningar staden gemensamt står inför?	Bolaget bedömer att kommunstyrelsens och socialnämndernas föreslagna ansvar för strategi 1:1 om att ta fram likvärdiga lokala och centrala lägesbilder bör ske i samverkan med relevanta aktörer som finns i områdena.
Leder strategierna till måluppfyllelse?	Bolaget lämnar inga synpunkter.
Hur kan målgruppsperspektivet förstärkas inom ramen för mål och strategier i programmet?	Bolaget lämnar inga synpunkter.

Ytterligare kommentarer? (formalia, definitioner, indikatorer, behov av underliggande styrande dokument etc.)	Bolaget lämnar inga synpunkter.
--	---------------------------------

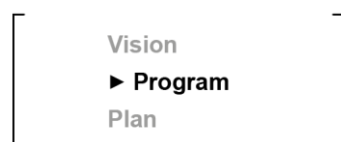
Besvaras endast av nämnder/styrelser	
Fråga	Kommentar/bedömning
Förfogar nämnden/styrelsen över ytterligare relevanta ansvarsområden för att bidra till arbetet?	Bolaget bedömer att det ansvar som Framtiden föreslås få i programmet är relevant och att bolagets/koncernens möjlighet att bidra ryms däri.
Nämnd som utpekats särskilt ansvar: Vilka förutsättningar har nämnden för att hantera detta?	Ej aktuellt för Förvaltnings AB Framtiden.

Göteborgs
Stad

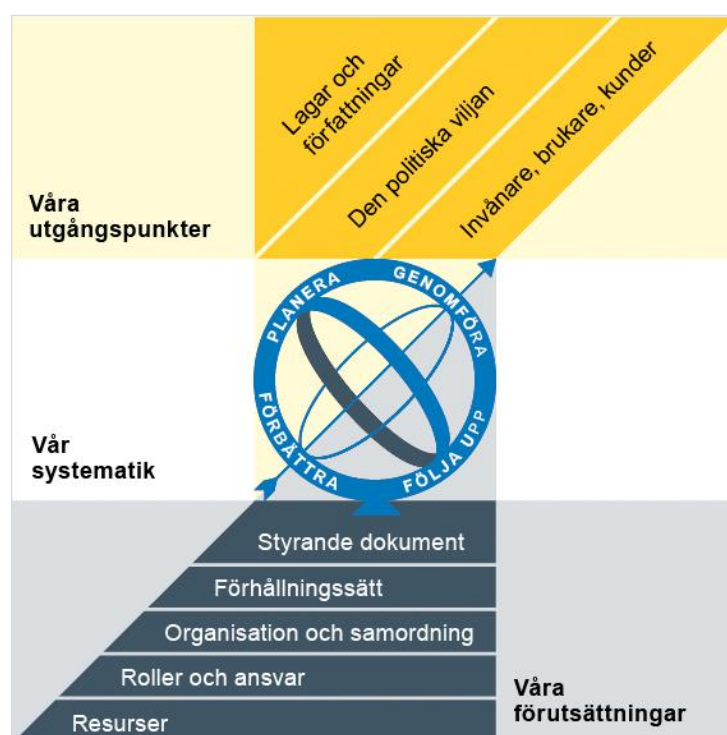
Förslag till Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2021–2026

Planerande styrande dokument

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Förslag till Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2021–2026			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Alla nämnder och styrelser	Diarienummer: 0355/20	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Program	Giltighetstid: 2021–2026	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: Avdelningschef Trygghet och samhälle
Bilagor: 1. Stödjande dokument 2. Indikatorer 3. Ordlista			

Innehåll

Inledning	3
Syftet med detta program	3
Vem omfattas av programmet.....	3
Bakgrund	3
Koppling till andra planerande styrande dokument.....	3
Stödjande dokument.....	4
Uppföljning av detta program	4
Programmet	5
Teoretiska utgångspunkter	6
Programmets uppbyggnad.....	8
Mål	8
Definition samt problembeskrivning.....	8
Strategier	8
Ansvar.....	9
Indikatorer och ordlista	9
Arbetsprocessen.....	10
Mål: Öka kunskapen.....	10
Mål: Öka samverkan	11
Arbetets inriktning	13
Mål: Minska otryggheten till följd av rädslan för att utsättas för brott.....	13
Mål: Minska risken för brott i specifika miljöer/situationer	14
Mål: Minska motivationen att begå brott	16
Bilaga 1 – Stödjande dokument	18
Bilaga 2 – Indikatorer	19
Bilaga 3 – Ordlista	20

Inledning

Syftet med detta program

Syftet med Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program är att förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser i den gemensamma kraftsamlingen för att öka tryggheten för boende, besökare och företagare och att minska brottsligheten i staden. Alla stadens nämnder och styrelser behöver vara med och bidra. Syftet är att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt arbete som anpassas till samhällsutvecklingen och bedrivs samordnat och kunskapsbaserat mot aktuella läges- och problembilder.

Vem omfattas av programmet

Detta program gäller för stadens nämnder och styrelser 2021–2026.

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2019-12-11 § 936 om att ta fram ett nytt program för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet i staden som tidigare var beslutat i kommunfullmäktige 2014-12-11 § 22. Kommunstyrelsen beslutade 2020-08-19 § 652 att programmet ska fokusera på direkt trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete och inbegripa trygghet, säkerhet och stadsmiljö samt både social och situationell prevention.

Programmet har sin utgångspunkt i regeringens brottsförebyggande program, Tillsammans mot brott, Skr. 2016/17:126, som slår fast att det behöver finnas ett strategiskt styrdokument i det lokala arbetet i kommunerna som står i samklang med den nationella inriktningen.

Programmet utgår även från lagstiftning som till exempel skollagen, socialtjänstlagen samt plan- och bygglagen.

Koppling till andra planerande styrande dokument

Styrande dokument	Fastställare/Beslut	Giltighet	Diarienummer
Göteborgs Stads folkhälsoprogram	KF 2013-06-13	Tills vidare	1002/08
Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck	KF 2019-11-21	2020 – 2023	1316/17
Göteborgs Stads plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor	KF 2017-01-26	2017 – 2021	1407/14
Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning	KF 2015-06-11	2014 – 2020	0896/13
Göteborgs Stads program för en jämlik stad	KF 2018-01-18	2018 – 2026	1377/17

Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad	KF 2016-06-02	Tills vidare	0454/15
Handlingsplan för nationella minoritetsfrågor	KS 2014-06-04	Tills vidare	1221/11
Göteborgs stads plan för stärkta insatser mot rasism	KF 2020-02-20	2020 - 2023	0362/18
Göteborgs stads plan mot våldsbejakande extremism	KF 2016-09-08		
Plan för jämställdhet	KF 2019-01-31	2019–2023	0445/14
Göteborgs stads plan för Jämlik stad	KF 2020-04-16	2019–2022	1028/19
Göteborgs stads plan för krisberedskap och civilt försvar	KF 2021-01-28	2021–2023	1446/20
Plan för arbetet mot missbruk och beroende	KF 2017-09-14	2018–2020	1344/14
Göteborgs stads översiktsplan	KF 2009-02-26	Tills vidare	0364/07
Göteborgs stads plan för arbetet med sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter	KF 2018-10-25	2019–2022	1011/18

Stödjande dokument

Göteborgs stad har tagit fram ett antal dokument för att stödja det arbete som behandlas i programmet. Även nationella myndigheter har tagit fram råd och rekommendationer kring hur kommunens verksamheter kan arbeta för att öka tryggheten och minska brottsligheten. En förteckning över ett urval av stödjande dokument inom området finns i bilaga 1.

Uppföljning av detta program

Stadsledningskontoret kommer att följa upp programmet vid två tillfällen under giltighetstiden. En första mätning av indikatorerna i bilaga 2 kommer att genomföras i samband med att programmet träder i kraft. Indikatorerna kommer sedan att följas löpande under programmets genomförandetid.

Deluppföljning genomförs 2023. Uppföljningen fokuserar på hur arbetet med programmets strategier fortlöper i relation till målen. Det sker främst genom dialog med verksamheter. Som deluppföljning genomförs även en processutvärdering. Den kommer att fokusera på några av programmets strategier utifrån kvaliteten på samordning och samverkan samt på vilket sätt och i vilken mån arbetet bedrivs kunskapsbaserat. Detta är en viktig förutsättning för att generera resultat inom målområdena för arbetets inriktning.

Under programperiodens sista år görs resultatuppföljning i förhållande till programmets samtliga mål. En utvärdering genomförs utifrån måluppfyllelse, relevans och effekter. Uppföljningarna rapporteras till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Även Göteborgs stads trygghetsråd har i uppgift att följa arbetet med programmet.

Programmet

Stadens offentliga rum ska vara och upplevas öppna, trygga, väl omhändertagna och attraktiva för alla som bor, verkar eller vistas i staden under alla tider på dygnet. Den gestaltade livsmiljön påverkar människor i deras vardag. Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete är allt som vi som individer och samhälle kan göra för att förhindra att brott sker och för att människor inte ska känna sig otrygga och vara rädda för att drabbas av brott. Brottsförebyggande arbete handlar också om att motverka organiserad brottslighet. Alla som kan bidra har en roll att fylla.

Brottsförebyggande arbete bedrivs ofta med målet att skapa trygghet. Men trygghetsskapande arbete och brottsförebyggande arbete är inte alltid samma sak. Det är inte givet att människors trygghetsupplevelse överensstämmer med den faktiska risken för brott. En enskild människas känsla av otrygghet på en plats kan avspegla den faktiska risken, men det förekommer också att situationer och platser upplevs som otrygga trots att risken för brott är låg. I det brottsförebyggande arbetet, inte minst i samverkan mellan flera aktörer, är det därför viktigt att tydliggöra vilka åtgärder som ska betraktas som brottsförebyggande respektive trygghetsskapande, det vill säga vilket mål och syfte åtgärderna har.

Trygghet kan betyda olika saker för olika människor bland annat beroende av tid på dygnet, den fysiska eller digitala platsen, vem man är och tidigare erfarenheter. I detta program avgränsas otryggheten till att främst omfatta rädslan för att utsättas för brott. Avgränsningen vad gäller brottsligheten är brott i offentlig miljö samt den typ av brottslighet som kommunen genom sin myndighetsutövning och olika verksamheter har möjlighet att förebygga och förhindra.

Göteborgs stad är en viktig aktör för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet och har en möjlighet att kraftsamla inom området. Stadsutveckling är ett brett område där alla stadens aktörer måste medverka för att vi ska uppnå en hållbar livsmiljö. Genom ett förtydligat program är avsikten att öka kunskap, medvetenhet, ansvar och samordning mellan stadens förvaltningar och bolag och även med externa aktörer.

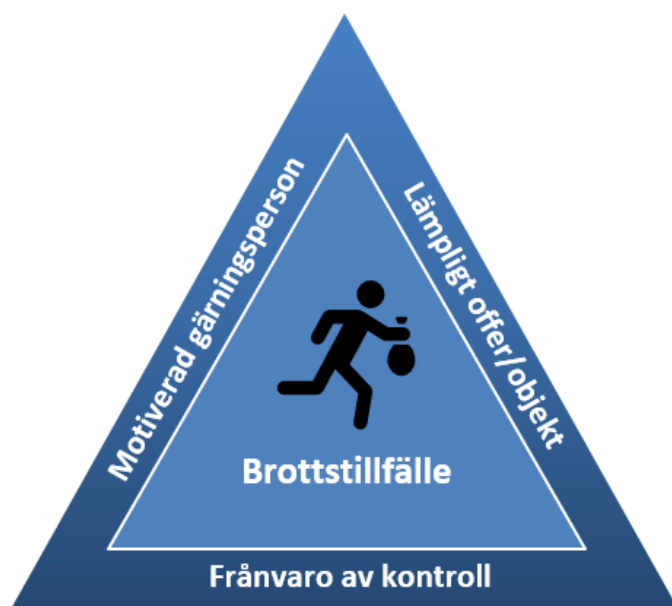
Ett flertal av programmets strategier ryms inom stadens grunduppdrag och finns formulerade i lagtexter, reglementen, ägardirektiv och andra styrande dokument. I detta program tydliggörs stadens samlade uppdrag med det direkt trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Programmet är en gemensam utgångspunkt för det arbete stadens bedriver och genom programmet möjliggörs samlad uppföljning utifrån ett trygghetsskapande och brottsförebyggande perspektiv.

Stadens långsiktiga arbete för en jämlik stad är främjande och förebyggande. Tidiga åtgärder och insatser för förbättrade livsvillkor kan och ska bedrivas under hela livet. Det är alltid bättre att tidigt främja en positiv utveckling och förebygga än att försöka bryta ett negativt förlopp i ett senare skede. För att kunna hantera de utmaningar som sker i närtid behöver staden parallellt arbeta med mer direkta och riktade trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser. Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2021–2026 visar riktningen för stadens arbete för en stad med ökad trygghet och minskad brottslighet.

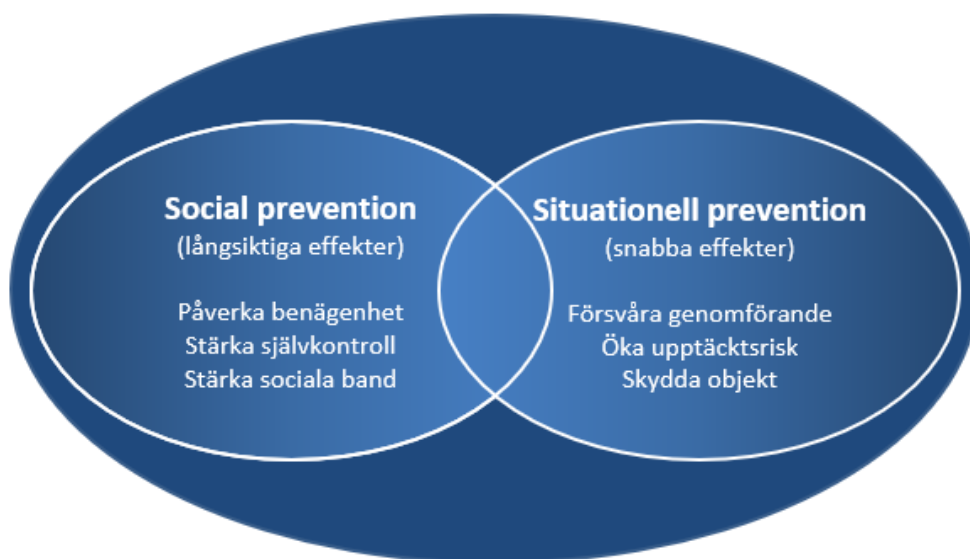
Teoretiska utgångspunkter

Det finns olika teorier om vad som orsakar brottslighet. Programmet utgår från såväl rutinaktivitetsteorin, social och situationell prevention samt preventionsnivåer.

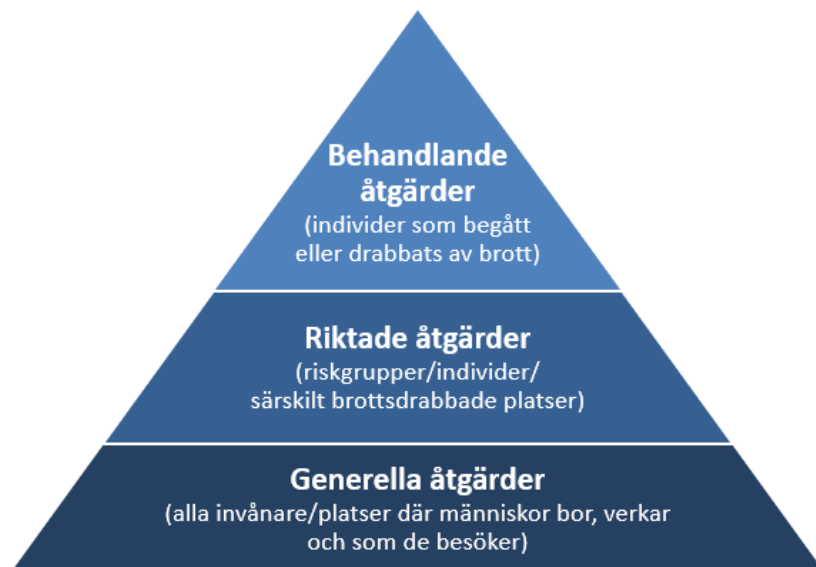
Modern brottsprevention utgår från rutinaktivitetsteorins tre förutsättningar som påverkar om brott kan komma att begås: motiverad gärningsperson, lämpligt offer/objekt och frånvaro av kontroll. Tar man bort en eller flera av delarna minskar sannolikheten att ett brott ska uppstå.

En annan vanlig uppdelning för trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete är utifrån social och situationell prevention. Den första syftar till att på längre sikt påverka de förhållanden som minskar brottsbenägenhet hos individen. Den senare riktar in sig på att förändra de situationer som genererar brott, till exempel genom åtgärder som skyddar brottsobjektet eller förändrar platsen så att det blir mindre attraktivt att begå brott där.

Ytterligare en uppdelning är utifrån preventionsnivåer. Det handlar om generella, riktade och behandlande åtgärder. Generella åtgärder riktar sig till alla invånare och platser där de bor, verkar och som de besöker. Riktade åtgärder fokuseras till riskgrupper/individer eller särskilt brottsdrabbade platser och behandlande åtgärder till dem som har begått eller drabbats av brott tidigare.

Programmets uppbyggnad

Mål

Det övergripande målet för programmet är att Göteborg är en trygg och säker stad där vi tar ansvar och bidrar till ökad trygghet och minskad brottslighet. Programmet är uppbyggt utifrån målsättningar för arbetsprocessen samt målsättningar för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetets inriktning. Arbetsprocessen fokuserar på att öka kunskapen och öka samverkan, som är förutsättningar för att få effekt av strategierna under övriga mål. Arbetets inriktning fokuserar på att minska otryggheten till följd av rädslan att utsättas för brott, minska risken för brott i specifika miljöer/situationer samt minska motivationen att begå brott.

Definition samt problembeskrivning

Varje mål inleds med en kort definition samt en problembeskrivning som beskriver hur det ser ut i Göteborg idag. Det sätter programmet i ett sammanhang och motiverar vad stadens arbete ska förbättra. Problembeskrivningen bygger på nationella och lokala undersökningar och rapporter.

Strategier

Strategier är kopplade till varje mål. Målen är överlappande och strategierna är möjliga att applicera på fler än ett mål. Programmets val av uppdelning av strategier är gjord för att nå bästa effekt på målet.

Ansvar

För varje strategi anges ansvariga nämnder och styrelser. Ett ansvar innebär att utpekad nämnd eller styrelse har en rådighet över strategins genomförande inom ramen för sin ordinarie verksamhet. Nämnden eller styrelsen har ansvar för att samråda med och aktivt söka samverkan med andra nämnder och styrelser när de egna besluten och det egna agerandet påverkar andra. I de fall ett ansvar utdelas till samtliga nämnder och styrelser medför det ett ansvar att se över sin verksamhet och identifiera på vilket sätt respektive nämnd och styrelse kan genomföra strategin och på så sätt bidra till måluppfyllelse. En ansvarig nämnd eller styrelse ska aktivt bidra till uppföljningen av strategin och målet.

För en del strategier finns ett särskilt ansvar utpekad för en eller flera nämnder som behöver ha en dialog kring ansvaret. Ett särskilt ansvar medför ett samordningsansvar för den kraftsamling som staden behöver göra inom området, vilket innebär att initiera det gemensamma arbetet med berörda nämnder och styrelser. Det kan dessutom innebära att identifiera om det krävs ytterligare styrning inom området och i så fall i vilken form. Ett särskilt ansvar innebär dessutom att samordna uppföljningen av strategin.

Även nämnder och styrelser som inte direkt nämns i ansvarsutdelningen ska ta ställning till om de har möjlighet att bidra till helhetssyn i genomförandet av måluppfyllelsen.

Indikatorer och ordlista

Till målen under arbetets inriktning är det kopplat indikatorer som finns i bilaga 2. En ordlista som förtydligar ord och begrepp finns i bilaga 3.

Arbetsprocessen

Mål: Öka kunskapen

Definition: Ett framgångsrikt trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete är kunskapsbaserat, vilket innebär att det utgår från lokala lägesbilder och utformas utifrån evidens- och erfarenhetsbaserade metoder. Det innebär att strukturerat och systematiskt kartlägga och analysera aktuella förhållanden och förutsättningar, vilket inkluderar både problem, risker, och möjligheter på individ-, grupp- och samhällsnivå. Medborgarnas röster, erfarenheter och behov är grundläggande. Beslut om insatser och åtgärder ska basera sig på lägesbilden och utgå från orsakerna till och förutsättningarna för problemen. För detta krävs en kombination av generell kunskap om brottslighetens orsaker och mer närliggande kunskap om de lokala förhållandena. Insatser och åtgärder ska så långt det är möjligt vara beprövade eller utvärderade. Det är viktigt att arbetet dokumenteras och att resultatet av löpande uppföljning och utvärdering används i det fortsatta utvecklingsarbetet. De som arbetar inom området behöver ha en grundläggande trygghetsskapande och brottsförebyggande kompetens samt i vissa fall spetskompetens. Utöver det krävs en baskompetens inom det kunskapsbaserade arbetet som metod. Kompetenshöjande insatser och ett gemensamt ackumulerat lärande är en förutsättning för ett kunskapsbaserat arbete. Arbetet kan i sin tur bidra till att öka den generella medvetenheten hos beslutsfattare och tjänstepersoner samt till faktabaserad information till kommunens invånare och andra lokala intressenter.

Problembeskrivning: Otrygghet och kriminalitet, liksom människor och samhället i stort, är komplext och föränderligt. Olika förutsättningar och orsakssamband spelar roll. Det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i Göteborgs Stad är inte tillräckligt differentierat och anpassat i relation till medborgares behov och upplevelser. Arbetet bedrivs inte tillräckligt systematiskt eller i tillräcklig utsträckning utifrån lägesbilder och kunskap om effekten av olika insatser, arbetssätt och metoder. Det är inte likvärdigt i de olika geografiska områdena i staden och samordningen är otillräcklig. De som arbetar med frågorna saknar ibland tillräcklig kompetens. Tyngdpunkten i arbetet är ofta reaktivt i stället för proaktivt och även om båda aspekterna är nödvändiga i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet, så behöver kärnan utgöras av proaktiva metoder.

Prioriterade strategier samt ansvariga

1:1 Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete ska vara kunskapsbaserat, utgå från likvärdiga lokala och centrala lägesbilder och aktuell forskning.

Särskilt ansvar: Kommunstyrelsen samt socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Ansvar: Alla nämnder och styrelser

1:2 Göteborgs Stad ska säkra kompetens hos ansvariga och utförare i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet.

Särskilt ansvar: Kommunstyrelsen samt socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Ansvar: Alla nämnder och styrelser

Mål: Öka samverkan

Definition: En avgörande faktor för ett effektivt och långsiktigt trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete, samt för att motverka organiserad brottslighet, är att det bedrivs samordnat och i nära samverkan mellan berörda förvaltningar och bolag likväl som med fastighetsägare, polisen och andra statliga och regionala aktörer och myndigheter samt akademien. Den kollektiva förmågan är också beroende av goda krafter hos privata aktörer och i civilsamhället, både i organiserad form och av individer. Samverkan innebär att parterna tillför sina specifika resurser, kompetenser och kunskaper för att tillsammans öka tryggheten, minska sannolikheten för brott och reducera brottslighetens skadeverkningar. Samordnat innebär att arbetet även sker koordinerat och resurseffektivt.

Helhetsperspektiv, långsiktighet och ett tydligt ledningsansvar är centrala utgångspunkter för framgång i samverkansarbetet. Ramar i form av mål, prioriteringar, roller och mandat måste vara tydliga. Effektiv samordning och samverkan förutsätter att det finns stödjande strukturer, vilket kan handla om både organisation och olika former av hjälpmedel. Bland annat är det avgörande att det finns särskilda funktioner som håller ihop, driver på och koordinerar det lokala arbetet. Formerna för samverkan med olika aktörer behöver vara dynamiska, flexibla och byggas upp utifrån både lokala och centrala problem och förutsättningar för att möta olika behov. Samverkan bör grundas i möten, dialoger och råd där ökad kunskap och gemensam förståelse eftersträvas. Det behöver finnas tydliga kanaler från dessa forum för samverkan in i ordinarie linje samt respektive organisation.

Problembeskrivning: Det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i Göteborgs Stad är omfattande men bedrivs inte alltid på ett samordnat och likvärdigt sätt eller i tillräcklig samverkan med interna och externa aktörer. Stadens förvaltningar och bolag kan exempelvis ha delat ansvar för gemensamma platser men prioriteringarna kan vara olika och därmed försvåra en platssamverkan för att minska antalet otrygga platser i Göteborg. Den samverkansöverenskommelse som finns mellan staden och polisen som definierar den kunskapsbaserade modellen Trygg i Göteborg följs inte fullt ut. Inom ramen för kunskapscentrum mot organiserad brottslighet där Staden samverkar med andra myndigheter finns behov av ytterligare utveckling. Det finns även outnyttjade krafter hos organisationer, föreningar och individer.

I Göteborg finns områden som i olika grad kännetecknas av problem i form av exempelvis segregation, fattigdom, brottslighet, våld, skolproblem och otillåten påverkan vilket minskar den kollektiva förmågan. Förväntningarna om andras avsikt och förmåga att agera för det allmännas bästa minskar och på så sätt påverkas den informella sociala kontrollen i området. Detta leder till att den sociala tilliten avtar och ett områdes motståndskraft reduceras.

Prioriterade strategier samt ansvariga:

2:1 Göteborgs Stad ska bjuda in till centrala och lokala trygghetsskapande och brottsförebyggande forum för att identifiera frågor där samordning och vidare samverkan bör ske.

Särskilt ansvar: Kommunstyrelsen samt socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Ansvar: Alla nämnder och styrelser

2:2 Göteborgs Stad ska ta initiativ och aktivt delta i såväl internt som externt initierade trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser och åtgärder samt kontinuerligt utveckla nya strukturer och överenskommelser för samverkan internt samt lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Särskilt ansvar: Kommunstyrelsen samt socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Ansvar: Alla nämnder och styrelser

2:3 Göteborgs Stad ska medverka till att stärka delaktigheten och utvecklingskraften i civilsamhället gällande trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser och initiativ.

Särskilt ansvar: Idrotts- och föreningsnämnden samt socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Ansvar: Alla nämnder och styrelser

Arbetets inriktning

Mål: Minska otryggheten till följd av rädslan för att utsättas för brott

Definition: Alla som lever, vistas eller verkar i staden ska ha upplevelsen att Göteborg är en trygg och säker stad. Alla ska kunna röra sig fritt och delta i stadens verksamheter. Ingen ska begränsas i sitt vardagsliv eller behöva avstå från att besöka en plats på grund av otrygghet till följd av rädslan för att utsättas för brott. För att understödja upplevelsen av trygghet har det betydelse vad och på vilket sätt staden kommunicerar. Utformningen av ett stadsrum är större än enskilda trygghetsinsatser. Det handlar om att skapa goda livsmiljöer, både vid formandet och förvaltandet. Känslan av trygghet är individuell och åtgärder som ger en högre grad av trygghet för en person kan innebära en lägre grad av trygghet för en annan. Trygghet är ett samspel mellan människor och mellan människor och den miljö de befinner sig i varför både social och situationell prevention behövs.

Problembeskrivning: Många som lever, vistas och verkar i Göteborg upplever ibland otrygghet och rädsla för att utsättas för brott. Otryggheten leder ibland till inskränkningar i vardagslivet, som att inte våga gå ut, avstå från aktivitet eller att välja annan väg eller annat färdmedel. Att vara otrygg i sitt bostadsområde innebär en större påverkan på livskvaliteten än att uppleva otrygghet på platser som bara besöks ibland. Otryggheten och risken att utsättas för brott varierar mellan olika delar av staden, tid på dygnet och vem du är. Diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder är faktorer som påverkar graden av otrygghet och risken att utsättas för brott. En del platser är mer brottsutsatta än andra och typen av brott varierar utifrån plats och situation. Stadens kunskaper och metoder när det gäller digitala plattformar som otrygga och brottsutsatta platser är bristfälliga. Låg social tillit och brist på samhällelig delaktighet i vissa områden skapar en känsla av otrygghet. Otrygga platser och skadegörelse som inte uppmärksammas tidigt leder till ännu större skadegörelse och otrygghet. I stadens arbete med stadsutveckling saknas en tydlig definition och systematik utifrån trygghet och brottslighet.

Prioriterade strategier samt ansvariga:

3:1 Göteborgs Stad ska, på ett systematiskt sätt, ta hänsyn de göteborgare och platser som är mest otrygga och utsatta när trygghetsskapande och brottsförebyggande insatser och åtgärder genomförs.

Ansvar: Alla nämnder och styrelser

3:2 Göteborgs Stad ska, på ett systematiskt sätt, ta hänsyn till trygghetsskapande och brottsförebyggande aspekter vid fysisk planering.

Särskilt ansvar: Byggnadsnämnden

Ansvar: Fastighetsnämnden, park- och naturnämnden, socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, trafiknämnden, Förvaltnings AB Framtiden samt Higab

3:3 Göteborgs Stad ska, på ett systematiskt sätt, vidta trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder vid ny- och ombyggnation samt vid förvaltning av bostadsområden och offentlig miljö.

Ansvar: Fastighetsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, lokalnämnden, park- och naturnämnden, socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, trafiknämnden, Förvaltnings AB Framtiden samt Higab

Mål: Minska risken för brott i specifika miljöer/situationer

Definition: Människor begår brott av olika anledningar. Under detta målområde är fokus på omständigheterna, situationerna och platserna för brott. Platserna kan vara både fysiska och digitala. Detsamma gäller när det handlar om Stadens verksamheter och tjänster. Inom Göteborgs Stad finns också många värden som kriminella kan omsätta till pengar och som därmed utgör arenor som möjliggör brottslig verksamhet. Fokus är även på brottsobjektet, vilket kan vara både föremål och personer.

Brottsförebyggande åtgärder inom detta målområde handlar bland annat om insatser för att öka den formella och informella kontrollen. Det kan handla om ökad upptäcktsrisk vid det möjliga brottsfallet men också om tillsynsmekanismer och kontrollfunktioner för att stävja missbruk av välfärdssystemet och stadens resurser samt tillsyn och tillståndsprövning. Utgångspunkten är att i första hand genomföra åtgärder för att främja den informella kontrollen men att åtgärder av formell karaktär ska användas där det behövs.

Att begränsa tillgängligheten till lämpliga brottsobjekt handlar om åtgärder som kan bidra till att förhindra eller försvåra att brott begås, genom att skydda eller göra brottsobjektet mindre attraktivt. Det kan också handla om att förändra platsen så att det blir mindre attraktivt att begå brott där eller att vidta åtgärder för att exempelvis minska risken för bedrägerier. Även åtgärder för att minska provokationer som kan leda till brott, t.ex. krogköer och trängsel omfattas. Lokalsamhället och verksamheter bör utformas så att brott naturligt förebyggs genom aktiv planering, utformning och förvaltning.

Att begränsa tillgängligheten till brottsobjekt kan också handla om att minska efterfrågan. Utan efterfrågan minskar marknaden och därmed förutsättningen för brottslighetens existens.

Problembeskrivning: Sverige är ett land med en relativt låg nivå av brottsutsatthet. Samtidigt är vissa grupper, näringsverksamheter och platser extra utsatta. Polisen har till exempel definierat ett antal geografiska områden i Göteborg som utsatta, riskområden eller särskilt utsatta. Dagens brottslighet är komplex, varierad och gränsöverskridande. Den organiserade brottsligheten har blivit mer omfattande och skapar tillsammans med våldsbejakande extremism områden med parallella samhällsstrukturer som hotar demokratin och den personliga friheten. Otillåten påverkan är ett problem för såväl individer som på samhällsnivå, då den påverkar likvärdigheten, rättssäkerheten och skapar tystnadskulturer.

Den individuella och den organiserade brottsligheten söker sig till de platser där det går att nå ekonomisk vinning och få tillgång till resurser som till exempel lokaler. Stadens myndighetsutövning är en plats som utnyttjas för ekonomisk vinning, exempelvis genom olika former av bidrag, bygglov, beslut om alkoholtillstånd samt inköp- och upphandling, vilket även kan leda till osund konkurrens. Arbetet med att förebygga välfärdsbrottslighet och motverka parallella samhällsstrukturer behöver utvecklas.

Platser där många människor passerar och vistas, som till exempel knutpunkter för kollektivtrafik, köpcentrum och lokala torg samt områden med krogar och restauranger skapar många brottsfällan på en relativt liten yta. Öppen narkotikaförsäljning och användning av narkotika sker på olika platser i staden. Narkotikaförsäljningen skapar otrygghet, ökar risken för våld och bidrar till att unga hamnar i narkotikamissbruk. Även

olovlig försäljning av alkohol och tobak bidrar till brott och otrygghet. Ungas utsatthet för brott, bland annat i och i anslutning till skolan, är problematiskt. Den digitala utvecklingen skapar dessutom nya möjligheter till brott.

Trygghetsskapande och brottsförebyggande aspekter beaktas inte alltid i tillräcklig utsträckning i stadsutveckling vid fysisk planering, genomförande och förvaltning av bostadsområden och offentlig miljö. För att bygga bort brott och bygga in trygghet i den fysiska miljön krävs samverkan, systematik och tydliga överlämningar genom de olika skedena i processen vilket inte alltid prioriteras.

Prioriterade strategier samt ansvariga:

4:1 Göteborgs Stad ska, på ett systematiskt sätt, vidta trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder i verksamheter, på platser och vid tjänster där brott riskerar att begås. I arbetet ingår även ekonomisk brottslighet samt att försvåra för oseriösa aktörer att komma åt stadens resurser.

Ansvar: Alla nämnder och styrelser

4:2 Göteborgs Stad ska, på ett systematiskt sätt, ta hänsyn till trygghetsskapande och brottsförebyggande aspekter vid fysisk planering.

Särskilt ansvar: Byggnadsnämnden

Ansvar: Fastighetsnämnden, park- och naturnämnden, socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, trafiknämnden, Förvaltnings AB Framtiden samt Higab

4:3 Göteborgs Stad ska, på ett systematiskt sätt, vidta trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder vid ny- och ombyggnation samt vid förvaltning av bostadsområden och offentlig miljö

Ansvar: Fastighetsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, lokalnämnden, park- och naturnämnden, socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, trafiknämnden, Förvaltnings AB Framtiden samt Higab

4:4 Göteborgs Stad ska förstärka sina kontrollfunktioner och samverka internt och externt för att motverka organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism.

Särskilt ansvar: Kommunstyrelsen

Ansvar: Alla nämnder och styrelser

4:5 Göteborg stad ska verka för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet, otillåten påverkan, våldsbejakande extremism och utvecklingen av parallella samhällsstrukturer.

Särskilt ansvar: Kommunstyrelsen och socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Ansvar: Alla nämnder och styrelser

Mål: Minska motivationen att begå brott

Definition: Social brottsprevention inriktar sig på att minska benägenheten hos individer att begå brott och fokuserar på de bakomliggande orsakerna till att individer begår brott. För att minska brottsbenägenheten fokuserar denna prevention på att stärka självkontrollen samt stärka individens sociala band till samhället. Den sociala preventionen har vidare som avsikt att hindra individer att radikaliseras, göra sig skyldiga till brott i unga år eller att återfalla i brott efter avtjänat straff. Forskning visar att det finns ett samband för ungdomar mellan specifika brottstyper och att utveckla en högaktiv kriminalitet. En sådan kunskap måste ligga till grund för prioriteringar och val av insatser. Det långsiktiga och systematiska vålds- och drogförebyggande arbetet behöver inrikta sig på att undanröja riskfaktorer och tillföra skyddsfaktorer i miljöer där våld eller missbruk riskerar att förekomma eller normaliseras. Det är viktigt att involvera anhöriga och övrigt nätverk kring individen samt erbjuda även dem stöd och hjälp. Alla som möter barn och unga har ett ansvar för att fånga in risksignaler, initiera samverkansinsatser som exempelvis SSPF och sociala insatsgrupper samt följa de rutiner som verksamheten har rörande orosanmälningar.

Problembeskrivning: Kriminalitet är ett problem som drabbar både förövare och brottsoffer på olika sätt. Barn och unga som begår många brott har ofta problem både i skolan och hemma. Ungefär hälften av eleverna i årskurs 9 uppger att de begått något brott vid minst ett tillfälle under de senaste tolv månaderna. Däremot är det ett fåtal unga som står för majoriteten av brottsligheten bland ungdomar. Unga kriminellt högaktiva personer kommer under loppet av sin livstid också att stå för en väsentlig del av den totala brottsligheten i samhället. Våldsbrottslighet, inklusive mäns våld mot kvinnor, och hedersrelaterat våld och förtryck är också allvarliga samhällsproblem.

Metoder för att jobba behandlingsmässigt med kriminalitet som individuellt problemområde både när det gäller unga och vuxna behöver utvecklas. Det uppsökande arbetet är inte likvärdigt över staden och de som riskerar att radikaliseras eller utveckla kriminalitet, drogmissbruk och andra riskbeteenden fångas ibland inte upp i tid. Barn och unga som växer upp i familjehem eller i hem för vård eller boende har kraftiga överrisker i en rad oönskade tillstånd som vuxna, såsom hemlöshet, arbetslöshet, bristande försörjningsförmåga, fysiska och psykiska problem och kontakt med straffrättsystemet.

Användningen av narkotika är negativ för den enskilde göteborgaren och för Göteborg som stad. Inflödet av narkotika till Göteborg är högt. För att finansiera ett bruk av narkotika ökar risken för att detta sker via brottslighet som även skapar otrygghet i staden. Inkomsterna av försäljningen av narkotika samt konkurrensen om dessa ligger ofta till grund för våldsytttringarna i form av till exempel skjutningar och sprängningar. Det drogförebyggande arbetet (ANDTS-arbetet) i staden är idag inte samordnat och likvärdigt.

Prioriterade strategier samt ansvariga:

5:1 Göteborgs Stad ska utveckla och stärka det långsiktiga och systematiska vålds- och drogförebyggande arbetet.

Särskilt ansvar: Socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Ansvar: Alla nämnder och styrelser

5:2 Göteborgs Stad ska rikta skyndsamma, samordnade och individanpassade insatser till barn och unga som bedöms vara i riskzonen för att hamna i kriminalitet, våldsbejakande

extremism, drogmissbruk och andra riskbeteenden. Vårdnadshavare och andra betydelsefulla vuxna ska involveras och få stöd och hjälp vid behov.

Särskilt ansvar: Socialnämnd Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen

Ansvar: Grundskolenämnden, nämnden för funktionsstöd samt utbildningsnämnden,

5:3 Göteborgs Stad ska rikta skyndsamma och samordnade boende-, behandlings- och arbetsmarknadsinsatser till den som vill lämna ett liv i kriminalitet, har avtjänat straff eller är rädd för att bli indragen i en kriminell livsstil. Familj och anhöriga ska få stöd och hjälp vid behov.

Särskilt ansvar: Kommunstyrelsen samt socialnämnd Centrum

Ansvar: Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, socialnämnd Hisingen, Nordost och Sydväst samt utbildningsnämnden

5:4 Göteborgs Stad ska stärka och utveckla arbetet med brottsofferstöd. Unga brottsoffer ska erbjudas medling.

Ansvar: Socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Bilaga 1 – Stödjande dokument

[Barn och unga som begår brott – Handbok för socialtjänsten](#) (Socialstyrelsen, 2020)

[Barnkonsekvensanalys \(BKA\)](#) (Göteborgs Stad, 2017)

[Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende](#) (Socialstyrelsen, 2020)

[BoTryggt2030 – handboken för planering av säkra och trygga livsmiljöer](#) (Tryggare Sverige, 2020)

[Brottsoffer och deras närstående – Socialtjänstens ansvar för att ge stöd och hjälp](#) (Socialstyrelsen, 2012)

[Effektstudie av fyra trygghetsskapande åtgärder i stadsmiljö, Hur tryggt blev det.](#) (Spacescape på uppdrag av ArkDes, 2019)

[Framtidenkoncernens strategi för utvecklingsområden 2020-2030](#)

[Gestaltad livsmiljö, ArkDes, lägesrapport Människan i fokus](#) (ArkDes 2020)

[Hur kan vi bygga bort brott och bygga fram trygghet. En studie rörande hur CPTED kan implementeras i Västra Nordstan i Göteborg”.](#) (Göteborgs universitet, H Fryxell, 2018)

[Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende](#) (Socialstyrelsen, 2019)

[Orsaksanalys i lokalt brottsförebyggande arbete](#) (Brå, 2018)

[Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete](#) (Brå, 2020)

[Social konsekvensanalys \(SKA\)](#) (Göteborgs Stad, stadsbyggnadskontoret, 2017)

[Strategiska brott bland unga på 00-talet](#) (Brå, 2011)

Uppföljning av Trygg i Göteborg (Göteborgs Stad, social resursförvaltning, 2020)

[Tillsammans mot brott – Ett nationellt brottsförebyggande program](#) (Skr. 2016/17:126)

[Våldsbejakande extremism – Ett utbildningsmaterial för socialtjänstens arbete med barn och unga vuxna.](#) (Socialstyrelsen, 2020)

[Våldsbejakande extremism – Stöd till socialtjänstens arbete med återvändare och andra personer involverade i våldsbejakande extremistiska miljöer.](#) (Socialstyrelsen, 2020)

[Samverkan - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#)

Bilaga 2 – Indikatorer

Minska otryggheten till följd av rädslan att utsättas för brott		
Indikator	Källa	Kommentar
Andel som känner sig trygg i sitt bostadsområde (index)	SOM	Index som består av fyra påståenden: Jag känner mig trygg i mitt bostadsområde, Jag undviker att gå ut ensam på kvällen i mitt bostadsområde, Jag är orolig för att utsättas för misshandel/rån/våldtäkt i mitt bostadsområde samt Gängrelaterad brottslighet är ett problem i mitt bostadsområde.
Andel som upplever otrygghet utomhus	Hälsa på lika villkor	
Andel som känner oro för brottsligheten i samhället	NTU Lokal	
Andel som känner sig trygga i skolan (index)	GR skolenkät	Index som består av tre påståenden: I min skola finns det elever som jag är rädd för I min skola finns det personal som jag är rädd för Jag känner mig trygg i skolan
Andel som avstått från aktivitet på grund av oro att utsättas för brott	NTU Lokal	
Minska risken för brott i specifika miljöer eller situationer		
Indikator	Källa	
Antalet anmälda brott per 100 000 invånare	BRÅ	
Andel i procent som uppgett att de blivit utsatta för brott	NTU Lokal	
Antalet anmälda hatbrott i Göteborg	BRÅ	
Minska motivationen att begå brott		
Indikator	Källa	
Andel ungdomar som brukar alkohol/narkotika	DVU	
Andel återfall i brott		

Bilaga 3 – Ordlista

Brott – En handling som är belagd med straff i svensk lag. Det kan också vara att underlåta att handla.

Brottsoffer – Personer som blivit utsatta för brott, vittnen samt närstående till de båda grupperna.

Brottsofferstöd – Den som drabbats av brott, vittnen samt närstående till de båda grupperna kan behöva hjälp att bearbeta det som hänt. Varje kommun har ansvar för att invånarna ska erbjudas detta stöd.

Civilsamhället – Arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen.

Ekonomisk brottslighet – Kriminologiskt samlingsbegrepp utan någon vedertagen definition. I en väldigt vid och allmän betydelse kan ekonomisk brottslighet definiera alla brott som begås med ekonomiska motiv och som har en karaktär av viss kontinuerlighet samt bedrivs på ett systematiskt sätt och begås inom ramen för näringsverksamhet.

Evidens- och erfarenhetsbaserad metod – En metod som visat sig ha en viss effekt på ett visst utfall.

Gängkriminalitet – En del av den organiserade brottsligheten i Sverige utgörs av grupper som ofta har gemensamt ursprung eller gemensam uppväxt. Dessa grupper rekryterar också ungdomar, som deltar i kriminaliteten. Grupperna kan utöva ett stort lokalt inflytande, exempelvis över ett bostadsområde.

Hem för vård eller boende (HVB-hem) – En form av social dygnsvård. Det är en institution i Sverige som på kommunens uppdrag inrättas för barn, ungdomar, vuxna eller barnfamiljer och som där bedriver behandling, omvårdnad, stöd eller fostran. HVB-hem kan exempelvis inrikta sig på missbruksproblematik.

Informell och formell kontroll – Brottsförebyggande åtgärder handlar bland annat om insatser och åtgärder för att öka kontrollen. Den kan vara av informell karaktär, till exempel föräldrar och lärare eller människor i grannskapet. Den kan också vara av formell karaktär i form av polis, ordningsvakter eller andra som har till uppgift att ingripa i samband med olika former av olämpligt eller brottsligt beteende.

Kollektiv förmåga – Strukturerat arbetssätt för att skapa effektiva grupper och nätverk där allas olika kompetenser tas tillvara för att nå gemensamma mål. Samarbete är inget som sker av sig själv utan behöver grunda i en gemensam förståelse och allas ansvar för att utveckla den kollektiva förmågan. Ju mer komplexa uppgifterna är desto mer ökar också behovet av individers och verksamheters förmåga att samarbeta.

Kunskapsbaserat arbete – Arbete som utgår från en lokal lägesbild och utformas utifrån evidens- och erfarenhetsbaserade metoder. Det innebär att arbeta systematiskt och strukturerat mot brottsproblem.

Lägesbild – Att ta fram en lägesbild innebär att beskriva och samla information om aktuella förhållanden för att ha som underlag när åtgärder ska väljas och planeras. Lägesbilden kan visa vilka problem som är vanligast, vilka områden eller grupper som är utsatta, hur utvecklingen ser ut över tid eller om det finns några avvikelser. En lägesbild kan också innehålla ett proaktivt tänkande genom att man förutser problem. En sådan bild kan till exempel bygga på omvärldsbevakning. Det kan vara planerade eller pågående plan- eller byggprojekt, etablering av verksamheter eller

befolkningssammansättning. Lägesbilder utgår från lokala förhållanden och kan aggregeras till en central lägesbild.

Medling – Med medling menas att en gärningsman och en målsägande möts inför en medlare för att tala om brottet och följderna av detta. Målet ska vara att minska de negativa följderna av brottet. Medling är frivillig för båda parter. Det åligger kommunerna att sörja för att medling kan erbjudas när brottet har begåtts av någon som är under 21 år. Medling är en åtgärd som kan ha positiv effekt för både brottsoffer och gärningspersoner. Det är därför viktigt att berörda aktörer tar ansvar för att medling kan komma till stånd när förutsättningar för detta finns.

Organiserad brottslighet – Minst två personer som varaktigt över tid begår allvarliga brott i samarbete i syfte att uppnå ekonomisk vinning.

Otillåten påverkan – Trakasserier, hot samt våldssituationer mot personer eller egendom, som utöver att vara ett stort arbetsmiljöproblem riskerar att påverka den enskilde tjänstemannens myndighetsutövning och som därför i förlängningen kan utgöra ett hot mot det demokratiska statsskicket. Inkluderat i definitionen ingår även korruption som avser otillbörliga erbjudande av olika slag.

Otrygghet – Se ”Trygghet och otrygghet” i ordlistan.

Parallella samhällsstrukturer – Syftar vanligen på marginaliserade grupper efter bostadsort som väljer att stå utanför det traditionella samhället och dess normsystem. Segregationen kan också vara påtvingad.

Platssamverkan – Ett sätt att skapa säkra, trygga och attraktiva platser där människor bor och verkar. Det handlar om att offentliga och privata aktörer går samman i en fristående, icke-vinstdrivande organisation och tar gemensamt ansvar över ett geografiskt avgränsat område.

Privata aktörer – Privatägda företag och sammanslutningar av olika slag som drivs i vinstsyfte.

Radikalisering – Den process som bidrar till att en individ succesivt dras in i våldsbejakande extremism.

Riskbeteende och riskfaktor – Riskbeteende är ett levnadssätt som medför risker av olika slag. När det gäller brottslighet och kriminalitet uppmärksammas hos individen bland annat tidiga beteendestörningar, impulsivitet, brottstillåtande attityder och missbruk. Riskfaktorer är faktorer i den omgivande miljön som gör att individen är i större risk för att utveckla ett riskbeteende. Riskfaktorerna för brottslighet och kriminalitet kan vara direkta eller indirekta och kan exempelvis vara: bristande ekonomiska resurser, dålig relation mellan föräldrar och barn, övergrepp, brott eller missbruk hos föräldrar, tidigt skolmisslyckande, dålig skolmiljö och anknytning till en brottsbelastad kamratgrupp.

Riskområde – Se ”Särskilt utsatt område, riskområde, utsatt område” i ordlistan.

Skadegörelse – Brott som begås av den som uppsåtligt förstör eller skadar annans fasta eller lösa egendom. Det kan till exempel vara skadegörelse på motorfordon med eller utan brand, klotter, sönderslagna fönsterrutor eller sönderslagna gatlyktor med

Skyddsfaktor – Skyddsfaktorer för brottslighet och kriminalitet kan till exempel vara: känsla av sammanhang, tydliga regler, deltagande i organiserade fritidsverksamheter, bra skolklimat och trivsamt närmiljö.

Situationell brottsprevention – Situationellt brottsförebyggande arbete handlar om att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås.

Social brottsprevention – Social brottsprevention är insatser för att minska antalet brottslingar och benägenheten att begå brott. Den huvudsakliga målgruppen för social brottsprevention är barn och ungdomar, men även vuxna återfallskriminella.

Social insatsgrupp – Ett arbetssätt där koordinering av insatser/stöd sker för grupper över 18 år och som inte identifierat sig som yrkeskriminella. I samordningen finns socialtjänst, skola, polis och fritid, men även frivård och kriminalvård. Genom samordnade insatser ska en ung person stödjas till att byta livsstil genom stöd till behandlingsprogram för sitt missbruk, psykiatriska problematik, kriminella livsstil men även stöd till arbete och bostad.

Social tillit – Social tillit eller den mellanmännsliga tilliten, definieras som människors benägenhet att lita på människor de inte känner. Ett samhälle fungerar bättre om medborgarna litar på den "okände andre".

SSPF – Socialtjänst, skola, polis, fritid (SSPF) arbetar gemensamt med förebyggande arbete riktat mot ungdomar (12–20 år) i riskzon för kriminalitet. Syftet är att bidra till en positiv utveckling för en ungdom som har eller riskerar att hamna snett. Genom en gemensam åtagandeplan ska de samverkande parterna bättre möta den unge som det finns en oro kring. Målet är en fungerande skolgång och ett liv fritt från kriminalitet och droger. Målet är också att förhindra och minimera ungdomars brottslighet, drogmissbruk och andra riskbeteenden.

Särskilt utsatt område, riskområde, utsatt område – Utsatt område är ett begrepp som polisen i Sverige sedan 2015 använder för att beskriva förortsområden och stadsdelar med över tid låg socioekonomisk status och med kriminell påverkan på lokalsamhället. Områdena delas upp i utsatta områden, riskområden och särskilt utsatta områden beroende på grad av utsatthet.

Trygghet och otrygghet – Trygghet är ett mångfacetterat begrepp som används i olika sammanhang och som kan betyda olika saker för olika människor bland annat beroende av tid på dygnet, den fysiska platsen, vem man är och tidigare erfarenheter. För att uppleva trygghet är det grundläggande att ha goda livsvillkor även om inte detta enbart avgör den upplevda tryggheten. Trygghet innebär också att känna tillit till sina medmänniskor och att känna säkerhet. I detta program avgränsas otryggheten till att främst omfatta rädslan för att utsättas för brott.

Trygg i Göteborg – Göteborgs Stad och polisområde Storgöteborg samverkar utifrån en central överenskommelse. Målet är att genom strukturerad samverkan öka tryggheten och minska brottsligheten i Göteborg. Detta arbete har sin utgångspunkt i den kunskapsbaserade modellen Trygg i Göteborg som utgår från sex steg där aktuella problem- och lägesbilder utgör grunden.

Utsatt område – Se "Särskilt utsatt område, riskområde, utsatt område".

Våld – En handling riktad mot en person som genom denna handling skadar, smärtar eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från något som den vill.

Våldsbejakande extremism – Samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Välfärdsbrottslighet – Organiserad kriminalitet som genom avancerade brottsupplägg kommer åt pengar från offentliga system.